Gamanbréf frá Boggu til
"Völu systir".

7 blöð qto.

6.

Bréf frá Boggu til „Völu systir" (systur) 1

Kæra systir!

Okkur bádum, Korastanum og mér, var bodid á skemmtun ssá, er anglýst var á fimtudaginn, ad halda ætti „Undir öllum hellum" næsta langardag, en ssad var „Finnubladarósin" ssar, sem til skemmtunarinnar stofnadi og sá um ad hún fori fram. – Anglýsingin bljódadi ssannigi:

„Almenn og fjölbreytt skemmtun verdur haldin Undir öllum hellum (sk. „Unter der Linden" í Sýzkalandi) nostkomandi langardag 32. s. m. og hefst hún stundu eftir midnætti."

Dagskráin bljódar ssannigi:

Endssjónustugjörd ad Bústödum og stígur klerkinn ssar, sér Emmar Selur í stólinn. Þórnost verdur eitt mikilo háttar bordhald ssar í höfudbólinn, med Framsóknarsúpu og nægu sjálfdandu rolluketi ssór, er ódalsbóndinn hafdi eigi tíma til – vegna gadsfrodis legra anna – ad koma af sér sudur í Ögmundarbrann í haust, en ssad var sássegar ordid nokkud lágnad og lítt hæft til annars en minkafódurs. Sídan fer allur mannskapurinn Undir allar hellur og heldur skemmtunin ssar áfram samkvæmt dagskrá ssiirri, er anglýst verdur ssar á stadnum, er ssangad er komid, med „djöfla" dansi ad lokum." Nýr dans, med lagi eftir H(allgr.) H)

„Svo eru ebki fleiri tilkynningar" – sagdi ssulurinn – „og hefjatnir hljómleikarnir aftur og sídan eru dagskrárlok" Sídasta atridid var ssá, eins og venja er til, lang-skemmtilegasti dagskrárlidur kvöldsins. Rædumadurinn ad Bústödum, sem er gamall ssingmadur verdur Emmar Selur.

Dagskráin „Undir öllum hellum" bljódadi ssannigi:

Bordhald „Undir öllum hellum" med nægum drykkjarföngum úr Svartadandalindinni vid Lindargötu og dans á eftir. Ölundum mönnum bannadur adgangur. Tilbodum um ssátttöku í háfi ssessu ber ad skila fyrir midnætti

uefstum dog (12. f.m.) og átöilum vér oss vélli að taka hvern vikudaginn eftir hafa
ákkum. Fræðsumefndin.

Burðaldið.

Byrjar með sáti og endar með upprisum, iðrastundum og öðrum kristilegum
lífi og siðum um allt og ekkert. Svartidauði með mannum. Ranhamar
(Bersi) verður sóð kjötkolf og prestar, með blóðsúlum gróðri. Hafa-
leikamaðurinn Stefán hinn ístenzka kýrdyrdis sér um fleka, afkendi verðamo-
kinsara alla og öll sót. með íslöttum fossum, sér um að sjá verði auglýst í
útvarpinum hvenær stundi sig verð, enda fái sér einn matin og kósarann.
Hvísilin undir kvæðakonum og matka-idunni, sem fram undir sjón og gefa
„undir öllum hellum" og verði sjáni kjöttar natuðeinamorð; Hárgreiðsu og
líðakamba, skraggögn og glymskratta, stóriðar- og strengsagir allarstaðar í
stöðum. Sungið verður: Eggert-óðinum allum og einsöngur Jónasar við ver-
kamannafjöldsöngvana í Bingjum. Höfundurinn syngur sjálfur einsöngin,
með undirleik Framsóknar-Friðsins, Jóns Eysteins, Hermanns og Skaðvin-
kjamar. Þeim lið hvölder verður sóð kunngjört allra kæpta undanrásina, sem
ed söngvar Þessir, Eggert-óðinum og verkamanna kantata Jónasar munu verða alla
lang skammdegið, andlaus nýjá og eyðileggjandi fyrir áhyrendur.
Framsóknarvist, Framsóknarvaki Pétur og Framsóknar-langhundur verður fjöld
á meðan á aðalhátíðum stendur og munu Alfreð og Steingrímur sjá um það.
Áður en kósinn kýkur fá (sand)menn fordjarfað sig kjötkaka - er Danir nefnda
kalla „forloren Skildpadde" - frá Hermanni og úr kjöndum hans og stöðum.

— 11. —

Af þessu máttu sjá, sjóli minn góð, að hér var um eina mikilvægustu, örlagaríkustu
viðburði að ræða, enda voru menn að fagna kýrdeginum og undirbúa verk-
föllin á sama hátt, að skunta sér í annars (Þórðinns) kostnað - sá er öllugastur.
Helstu menn báðar stjórnmálaflokkanna, Eggert og Jónas voru farnir austur á. Eggert

gráit undir sóng Óðins af einhverri kröfuinga, en sá er kristr sig af hafði, hörm-
um undir kastala sínum af lét sig öfriðaga. Þótt saglýst væri, að Óðinn
mönnum væri kunnur orðinn, undu allir skattkaupsins vel kröfum og friðkaðir sem
kallað er, að heim var flestum á fleygja út í Ytri Rangá, varð eftir heimi, en
sem Grunn er Selur var sagður í haldarnúli og á kunn eftir heim. Gálfur hefi
í flatarnúli
kunn sagt leyst veitum á Lækjarbakka heim, en kunn átti að vera vanur til að fá, og
sem kallaðr nefnd „Helðinn krumm", af því kunn á nefnd fuð. Það er víst hætta!
Síðan var haldið undir, en sá var Skurðarbrúin fallin, af og undan efri-
liti og sá, að hún gæti ekki hávaðan austan á sig náttina, og má af sjá þó,
að hátt hefði verið haft austur þar, var að brúin gæti sig aðeins, en að hún
kunni ei kunnugt og orðin öll úr gömul.
Á Víðigrundarheiði Kögunarhóli var staðar numið um stund, fólkinu úr sér hrollun-
um eftir svanlíð yfir ána og sáu menn þá vel til Þórsmörk og aldingarðanna þar,
sem Þórsá Þórsmörk til mið 1/4 milu. Kúna úr vélar sýndi, og sem oftið hefir blóð-
mönnum til mikilla nytja og heiðinda; en eigi um síð fyrir ár angur sín af því, hefir
Þórsgarðmönnum þar eigi fjarri og má sjá þaðan um sín nokkurn heim, en eigi
kunnast fyrir í Þórsmörk, en hafa verið kallaðir „upp í Þórsfið."
Af Víðigrundarheiði sáum við Eyjafjallahöllina allvel, þótt naumast sæist hún öll, vegna
þess að hagnaði Landbandsmanna austur þar hafi orðið skaðið upp fyrir allar gluggar í,
svartadar upp í skakkallarinnar, en þar sat Eyjólfr (Skalla) Grímsson úr og á skrifaði þessa
Aldrei á ofi minni hefi ég stormur mér talsvert en í þessari ferð. Ég óttaði ei oft, að
vera kunni, upp til gáð, til þess að hafa í öll tvenglæti og ég, hvassa veðrinu, fórst að
fagna Óðni. Þegar undan skarð vegar valt í vatnsföllum, sem augum gaf mig-
mann, Þórlag og í Þórsmörk hrundu af stað og Þórsá, Fyrir. Það var líka góð skemmtun
að líta á, að þeirlitt hátíðlegt, þegar að þeim undir árum liðnum, en ekki er ég viss um, að ég
aldri kann þá, enda verður þó búið að reisa Þórdísi upp á nýtt, en ég ónýtt til að klífa
upp hátt.
Áður en ég lok bréfinu gæti ég, langar mig til að segja þér skemtilegt frá samtölum

Skálpar, Kvenfólkinu. Einn af sín hefir víst heyrt, er mín vinir, Konungur hinn
á sé hinn efnisríkasti Kvenhöfðingja. Konan var mín mikill þörf, enda hefir hún
mikið að gera. Sú hér kyssa allt í kastala, stelpurnar hanga upp á sér eins og strá-
menn, gangi með þeim, enda á þar skemtana miðum við fjörinu og konan á
sér með þeim fram og aftur, fljúgandi og hlæjandi; sumir þeirra fylgja heim hjá
sú á undi geta, hvað getur dáð kyssast þar. Ja, skilið!

Við höfum skrifað hjá sjónvinni eitthvað um það, að hún væri konan einn
á fjórða tug, sjá á hún, að hún hefir verið gift og á einni stúlku, en við, að
gömlu-Kvenhöfðingja, sem átti alla af höfuð fylgja hart með þessum mál-
um fleiri hefir gætt á þeim, þegar eitthvað hefir verið á baðstúlum, en það hefir
nú verið af stærsta skandi í höfuð við konuna að sjá - sama á hyrfðar -
að þessum eiginleika stúlku sýki við af gamla til þess að líkja eða við, að sumar
hálfsiðinlegar að jafnvel kjósa. Eiki megum við þá líka á sjá eina, að getur
sé orðinn. Við höfum líka eðlið þeim heim, en þeir hafa ekki komið neina sím-
sínni, sem eitthvað hefur það að vera, sem þeim gæti orðið ekki að gæta við
gamla eiginleika við höfum getað til þess, að hann þeim til "gjöfum eða þeim, sem vitan-
lega er ekkert kunnugt um þörf þeirra, enga síður en okkar sjálfra, sem alfarið sé ókunnug.

Við vorum í samvinnu um hefði verið, eg, fórt á gæsir, að ofbeldi hvítra
af skárri sortinni, en ekki hefði okkur verið boðið eina ódi um, eftir 4-5 mánuði,
enda sitja þegar kunn, sem við heimkomuna eða í stað síðan. Hvítir öðrum
gagnvart gáfnaleika og skynsemisleika konunnar á sínum, sem óvalt hafa verið
á "laga" jafnaðar og betra, án nokkurra hvatning á gæsinni, nema þann, að
þeir hafa keypt jafnaðarmerki af okkur, hafi aðeins unda og smákvæði fyrir
norðan tugi krónur á ári. Enga grein höfum við þurft á gera almennri af
yfirvöldunum fyrir þessu, og ávalt hefði verið gott samkomulag milli okkar
beggja, þegar hafa eðli verið um skiptingu árs-arðsins, einn og það hefði gott
verið í nýjákvæðum samböndum og samhandinu.

Þó er um að gera þess, að við, hjónin höfum sótt um stúdentsvit fyrir alla

drengina okkar að Rauðabergi og í listamannaskálann þar undir vetur. Þar kvað eiga að kenna fagurfræði Halldórs, hnefaleik. Íþróttafélagsins, þar sem menn geta – í hvíldartímum sínum frá bæjarvinnunni – gefið hver öðrum rothögg á hausinn og „á kjaftinn", sem kallað er. Geta skólapiltar fengið hver „nefið" öðru meira, undir tímabilsara og hjúkrunardísin, eins og hú hefir víst séð í myndum af þessu tagi. Halldór kvað verða skólastjórinn og kenna sjálfur helztu fögin t.d. íslenzkt mál eftir nýtízku hætti, formælingar og klám, en námsgreinar þessar hafa enn ekki verið teknar upp sem skyldufög, nema frá s. t. v. í hinum æðri skólum. Því mátt trúa því, sagði góð, að ég hefi góða von með, að drengjunum okkar dugi vel við þetta nám, enda eru þeir þegar farnir að búa sig undir það með því, að verja öllu kaupi sínu til þess að kaupa svo mikið sem fáanlegt er í ríkisstofnuninni við Lindargötu. Þeir eru líka efnilegir, fullir þegar á unga aldri, frakkvarnir og hefir oft verið sagt upp í bæjarvinnunni fyrir það. Aðeins, að styðja sig við skófluna, skrafa saman um helztu áhugamál sín, en þetta kalla aðrir leti og segja, að þeir vilji ekki vinna o.s.frv. En þessum herrum, sem yfir þeim ráða, verður ekki kápan úr því klæðinu, því Ólafur í Faxafeni hefir myndað svo öflugan félagsskap meðal hinna „vinnandi stétta", að ef nokkur maður á móinn, segir hann þeim að gera verkfall undir eins! Þetta hefir gefist vel, og drengirnir okkar hafa getað stundað vinnu sína eins og áður, og aldrei verið reknir. – Annaðhvort verði það nú, þótt eigi sé hægt að reka unga og hrausta menn, full-vinnandi og efnilega, duglega úr vinnu sinni, eins og væri þetta einhverir letiskepnur og ónytjungar. Eg segi nú ekki margt. En svona er að hafa samtökin og öflugan félagsskap á bak við sig, sem verndar menn fyrir þessum d.... sem ávallt og alla tíð er, að undiroka vinnandi verkalýðinn og vesölustu þegna hins íslenzka lýðræðis.

Hún gengur mikið á með kljúfterssölu; það hafa ekki fengist menn í framundánkeitum markaði og þó helzt hjá göturkonunni, sem vitað hefir hvað hún hefur orngið í þeim efnum, en nú sér hún fram á, að eitthvað er að koma til og því hefur hún stofnað félag með „sínum líkum", hver öðrum kreinlyndari og ráðvandari mönn-

um, sem líka við hvorugi, þeir sögi að hann sé sinni fyrri kvð. Einhver hinna fyrst
þó almennigi á kvaðstofum sínum félaga, þótt vitanlega sé þau sögi til annars
gjörð, en á leiðafóðrun almennigi í réttu leið með því að hvorir sínum hjá-
forum á hvorn sögi, en við vinna viðum fyrir allan kostnað. Þetta hefir mörgum
gefist vel og þeir getað selt handónýtt og veikum vörn alvegnum vel en betur en ábri
hafa getað selt ójafna vörn. Sérstaðið stundum ábri fyrir sig sér, en kaupir hafa
fundið fram, hvar hafi keimur mjög í portunum, en það hefir „sú gamla" – búfélaðið-
hefir sjó en ábri að hafa keimur viðskiptin, þá viðan lýgleikann og á vendinum,
sem allir festir í ullinni úttendingarnir, sem komu hingað óður fyrr um kið að
sjóna listri sinar. Hvort hefi ég rangt að, að sögi þykir það betra undir um kimi
vörn, að kaupi sé kröðað mjög í kostnað annars eðli vörn, en hvað rangt? Ef
hún selst betur, þó en nóg, þeir jafnan en hafi að komu fram á yfirgðtaga sínum.
Nýlega varð sá atburður á hinum kelgasta stað um kstandinga, sem sýnir að sögi
en skynsöm afgæti láði, hversu gæsinar sið sögum í hinni unga og upprunaði
ostinn um: Það kom á kaf skaðsemdar ellar, sem fóru um kopi yfir alnu "og eyði-
lagði" mörg hundruð fermetra lands. Bóndi var á skrunda sé í kaðinni; til kemur
var kitað um að koma til kjáða, við á staðnum eldinn, sem kún hafði ójöfn valið með sjón-
ætlun einni, en engum sínum fólkinu til á sinn fyrri vinu, eða var sagði að eitthvað hj.
kvernig en hafi á ætlað, á vann fari, engir þeirra yfir ójafna sig gleðisinni,
kanni og svarta dauða til kjóss, á fáir við annan sinn kégóma sem sjón, þótt ellar
kopi úti í víðavangi, sem engum veit hvað á og engin hafði stjórn yfir þó að ætla,
sem verði kvað? Co. mann getu mann veið kóðgjarnir, á ætlað til kjóss, á mylningarnir,
margkjálfaði í sínu mann og mathjór, fari á gegn stundað en vafa á ellí og
verða e.t.v. á minn af sínu dýrmæti skemmdum og gleðistað sem sjón vinna á
vinna á jafnaðargeinir náttúrunni? Getta er nú einkenni hinnar upprunaði,
sérstaðið ostur og ekta verður ekki í kvið. Hún verður ein hvern tíma af, sem
kemur en aldað verða: kyrkistöng kjáðarinnar, sem á hennar verkfæð hvílir á, sem
og í sínu félagi, hugsunarfélagi og listamannið sem ekki gæti að gauð á:
hvergi í heiminum en ekki kjáðstofa á jörðu um í hinni sérstaðu ostur! Hvílík
kjáðangeta og örggi um velfarnað allra sínu alda gæðna!

Ég fór í listamannaveizluna á Hótel Borg. Þar var gaman að vera, því þótt þar væri ekki um mikið andrúm að ræða og „ræðuhöldin væri þunn", sem maður segir, þegar mikið er masað um allt og ekkert, var gaman að ýmislegu smáatriðum, sem ég vand var við uppi á loftinu, en ekki fékk ég að koma þangað inn, því Jóhannes stjórnaði því, eins og vant er.

Síðan skoðaði ég málverkasýninguna, sem Moggi segir þetta um í ritdómi sínum, en hann er, eins og þú veist besti og snjallasti ritdómari vor um listir allar, skáldskap og málverk:

„Þar er litunum haldið heilbrigt, einnig flötunum, sem gefa málverkinu dýpt. Rytmi og línunum er þar markvissari og meiri málaratilfinningin, en í mynd eins og Eyjafjallajökull nr. 4."

Ef þetta er ekki klassískt og góð íslenska, en ég svitna. – Það hlýtur að vera stórgáfaður maður sem skrifar svona, þótt ekki skilji ég nema annaðhvort orð og hvað meint er, skil ég því síður, t.d. þetta: „að halda litunum heilbrigt" – ætli það sé einhver nýr litur? – „einnig flötunum, sem gefa málverkinu dýpt". Ég hefi aldrei heyrt, að kona „dýpt" væri á neinni flatneskju, en það er víst þetta „mótíf", sem því veldur. Ég skil ekki orðið, en gæti hugsað mér, að mótív sé einhver ferðapallur eða sýning, þar er oft talað um dýpi. – Mér er sagt, að Rytmi sé danska og eigi að vera Rythmi, en það þýði hljómfall eða stígandi í ljóðum og söng, en ekki í málverkaklessum.

Skyldi hún annars vera mjög víðtæk þessi „málaratilfinning"?. Ég hefi alltaf hugsað mér að flestir málarar væri tilfinningalausir; en svo hefir þeim líklega einhver veiði-hár eða horn, til þess að fálma með (Følehorn eða Følelseshorn mundi Danskurinn nefna það. Líklega er engin tilfinning í Eyjafjallajökli eða a.m.k. lítil „málaratilfinning" enda er hann kaldur og harður í horn að taka. –

Nú verð ég að hætta. Bið að heilsa öllum í bænum og skrifa kannske bráðum aftur

Bless!

Bogga.